
RMK Saaremaa ja Hiiumaa külastusalad

Külastuskorralduskava 2020-2029
2020. aasta täitmise aruanne

Riigimetsa Majandamise Keskus
Külastuskorraldusosakond

Sissejuhatus

RMK külastusalade jaoks oli 2020. aasta tavapäraselt. Seoses koroonaviiruse levikust tingitud eriolukorra kehtestamisega 12.03. - 17.05.2020 algas külastusperiood tavapärasest ca 2 kuud varem. Inimestele soovitati eriolukorra ajal linnadest väljas loodusradadel liikumist ja vabas õhus olekut. RMK hallatavate külastusobjektide külastuskordade arv üle Eesti tõusis võrreldes 2019. aastaga 300 000 võrra, ulatudes 2,9 miljoni külastuskorrani. Pakutavate võimaluste vajalikkust näitab Turu-uuringute AS-i 2020. aasta oktoobris ja novembris toimunud Eesti elanikkonna looduses liikumise uuring, mille käigus selgus, et kui 2012. aastal pidas RMK loodud puhkamise ja liikumise võimalusi vajalikuks 85%, siis 2020. aastal 97% vastanutest.

Teabe jagamise ja loodusteadlikkuse edendamise osas oli 2020. aasta väljakutseid pakkuv aasta. Eriolukorra tõttu olid külastuskeskused 16. märtsist kuni 15. maini suletud. Loodusõppeprogrammide tegemine kevadperioodil oli täielikult peatatud, osa programme lükkus edasi sügisesse või jäi üldse ära. Külastuskeskuste avamise järel jäid kehtima erinevad piirangud külastajate ja töötajate ohutuse tagamiseks ja viiruse leviku tõkestamiseks.

Erinevatest piirangutest tulenevalt vähenes külastuskeskuste külastatavus ja intensiivsus www.loodusegakoos.ee veebilehe külastatavus ja RMK Loodusega koos mobiilirakenduse kasutus. Sellest tulenevalt pandi teavitustöös suur rõhk kodulehe info ajakohasusele ja täiendamisele erinevate juhistega. Kodulehel loodi alamleht „Juhised targaks looduskülastuseks“. Külastuse hajutamiseks pakuti välja lisaks väga tuntud külastusobjektidele alternatiivseid võimalusi looduspuhkuseks. Loodi videoklipp „Lähnen metsa, järgin juhiseid“. Samuti valmis prügi liigiti kogumise teadvustamiseks veebipõhine mäng „Sordi oma prügi“ ja kodulehele loodi alateema „Prügivabalt looduses“.

Külastustaristu hoolduse osas tihendati igapäevast hooldussagedust. Varasemaga võrreldes kasutati märgatavalt enam puhastus- ja desovahendeid. Hoolduse käigus teostati ka väikesemahulisemaid rajatiste remondi- ja uuendustöid. Külastusobjektide rekonstrueerimise osas toimusid tavapärased tegevused taristu rekonstrueerimisprojektide koostamisel ja taristu parendamisel. Rekonstrueerimisel kasutati nii RMK kui ka EU rahalisi vahendeid.

1. Regulaarselt läbiviidavad seired ja uuringud

1.1. Külastajauuring

2020. aastal oli kavas läbi viia külastajauuring Saaremaa puhkealal, Vilsandi rahvuspargis ja Hiiumaa puhkealal. Koroonalukorrast tingituna lükkus kevadesse planeeritud uuringu algus edasi 2020. aasta juuli kuusse ja uuring kestab kuni 2021. aasta juuli keskpaigani.

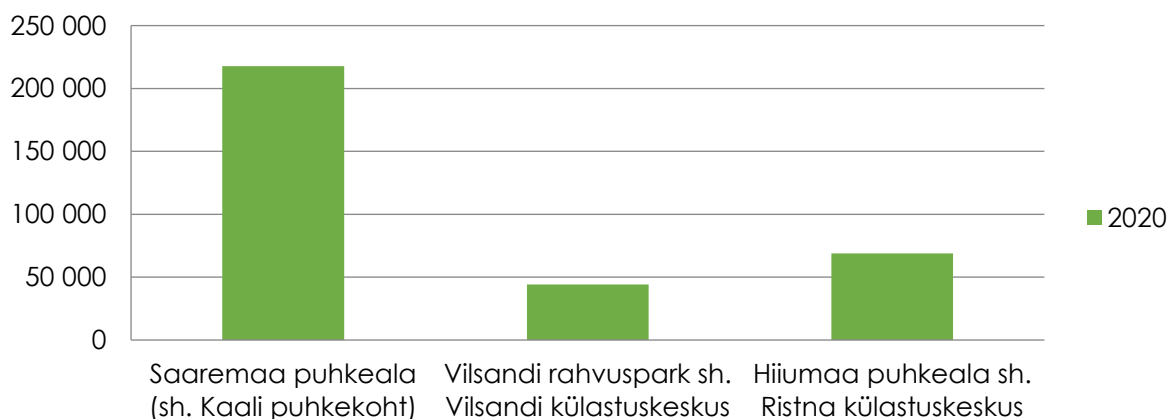
1.2. Külustusmahu seire

2020. aastal algas loendusperiood tavapärasest varem, seda tingituna koroonapiirangutest tulenevalt varem alanud külastushooajast ja loendusperioodi varem alustamist võimaldasid ka ilmastikuolud.

Kui enamik külustusalaadel algas kevadel aktiivne looduses liikumine, siis Saaremaal ja Hiiumaal oli olukord kõrgest haiguslevikust tulenevalt mõnevõrra erinev. Ligipääs Saaremale ja Hiiumaale oli piiratud ja samuti kehtis osa ajast Saaremaal üldine liikumiskeeld ka saaresiseselt.

Suvehooajaks aga olukord muutus, palju külustajaid käis nii telkimisaladel, lõkkekohtades kui ka loodusradadel (Tabel 1). Piiratud oli välismaiste külustajate liikumine ja erinevate bussireiside ning ürituste korraldamine. Vilsandi rahvuspark oli piirangutest hoolimata jätkuvalt külustajate seas populaarne, külustuskeskuse külustatavus küll vähenes, aga maastikul käis külustajaid eelneva aastaga võrreldes rohkem. Võrreldes varasema aastaga olid Saaremaa puhkealal populaarsemad Koigi õpperada ja Tuhkana puhkekoht ning telkimisala, Hiiumaal Tõrvanina telkimisala ja Kaleste telkimisala. Küll aga tundusid piirangud avaldavat mõju näiteks Kaali puhkekoha külustatavusele.

Külustusmahuseire andmetel on kõige külustatavam Saaremaa puhkeala, järgnevad Hiiumaa puhkeala ja Vilsandi rahvuspark. Joonisel 1 on esitatud Saaremaa puhkeala, Vilsandi rahvuspargi (sh. Vilsandi rahvuspargi külustuskeskus), Hiiumaa puhkeala (sh. Ristna külustuskeskus) külustatavus.

Joonis 1. Saaremaa puhkeala (sh. Kaali puhkekoha), Vilsandi rahvuspargi (sh. Vilsandi rahvuspargi külustuskeskuse), Hiiumaa puhkeala (sh. Ristna külustuskeskuse) külustatavus 2020. aastal.

Ala külastusmahu arvutamiseks (Joonis 1) on kasutatud külastajate peamistele liikumisteedele paigaldatud loendurite loendustulemuste andmeid (Tabel 1), laiendades neid külastajauuringust saadava külastajavoogude infoga.

Tabel 1. Saaremaa ja Hiiumaa külustusala külustusobjektide külustatavus loendusperioodil.

Külustusobjekt	Külustatavus 2020
<i>Kaleste telkimisala</i>	10 000
<i>Orjaku õpperada</i>	9 200
<i>Palli telkimisala</i>	9 800
<i>Rebastemäe õpperada</i>	4 300
<i>Sääretirbi telkimisala</i>	30 100
<i>Tõrvanina telkimisala</i>	36 100
<i>Vanajõe oru õpperada</i>	6 000
<i>Kaali puhkekoht (kraater)</i>	109 600
<i>Keskranna puhkekoht</i>	17 500
<i>Koigi õpperada</i>	10 600
<i>Tuhkana puhkekoht ja telkimisala</i>	26 200
<i>Rauna vaatetorn ja puhkekoht</i>	4 098
<i>Harilaiu puhkekoht</i>	26 080

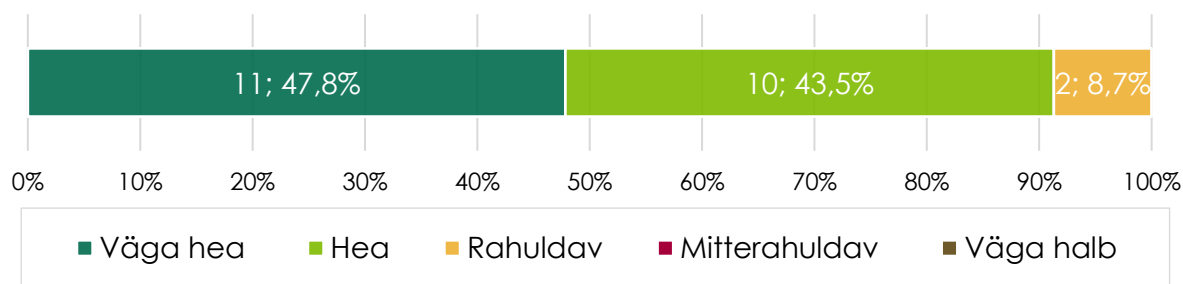
1.3. Külustusobjektide seisundi seire

Käesolevas peatükis on käsitletud külustusobjektide seisundi seire objektide pinnase ja alustaimestiku seisundi andmeid. Varasemad andmed ja seire lühitutvustus on leitavad külustuskorralduskava samanimelises peatükis (ptk. 3.3.). Hiiumaa ja Saaremaa puhkeala ning Vilsandi rahvuspargi, sh Viidumäe looduskaitseala külustusobjektidel toimus viimane seirering 2019. aasta sügisel ning külustuskorralduskava valmimisel olid andmed töötlemisel.

Hiiumaa puhkealal on seire seni toimunud kolmel korral – 2010., 2015. ning viimati 2019. aastal. Seiresse oli kaasatud 23 seireobjekti. Ülevaate objektide jagunemisest pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi¹ (*edaspidi ka PAI*) väärtuse alusel seisundiklassidesse² annab joonis 2. 2019. aasta andmetel oli 91,3% seireobjektidest seisund väga hea või hea, 8,7% rahuldav. Mitterahuldavas või väga halvast seisundist objekte ei esinenud.

¹ Pinnase ja alustaimestiku seisundi indeks (lüh. PAI) arvutatakse alalistel seiretransektidel hinnatavatel prooviruutudel esinenud kahjustusastmete kaalutud keskmisena. PAI võimalik väärtus on 1...6. Objektidel, millel taimestiku kateväärtus rekreatiivse kasutuse mõjul ei ole vähenenud (nt tallamiskindlad kõrrelistega kaetud alad) on PAI väärtus kokkuleppeliselt „üks“. PAI väljendab ala pinnase ning alustaimestiku seisundit – mida suurem on indeksi väärtus, seda halvem on pinnase ning alustaimestiku seisund.

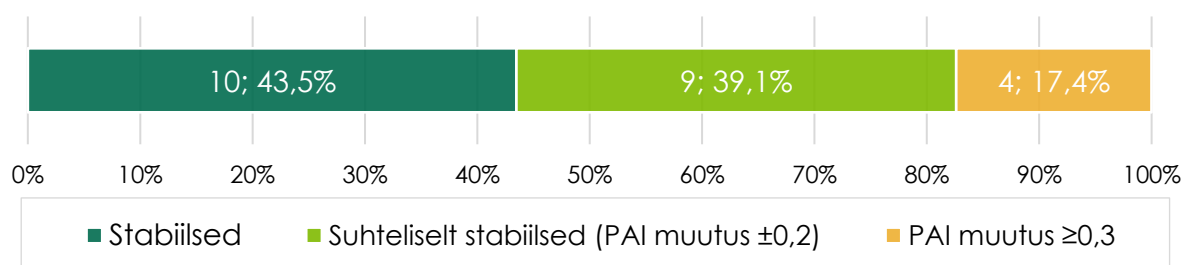
² Seisundiklass määratakse PAI väärtuse alusel järgmiselt: väga hea (PAI väärtus 1...2); hea (2,1...3); rahuldav (3,1...4); mitterahuldav (4,1...5); väga halb (5,1...6).

Joonis 2. Hiiumaa puhkeala seireobjektide arvuline ja protsentuaalne jagunemine pinnase ja alustaimestiku seisundiklassidesse 2019. aastal.

2015. aastal ületas PAI väärtus lubatud muutuste piiri³ kahel seireobjektil – Leemeti metsaonn ning Tõrvanina telkimisala II (endise nimega Tõrvanina lõkkekoht). Mõlemal objektil on tallamise mõju siiski lokaalne. 2019. aastaks oli Leemeti metsaonni juures seisund paranenud ning PAI väärtus ületas lubatud muutuste piiri vaid Tõrvanina telkimisalal II, mille tallamise tugevam mõju oli jätkuvalt lokaalne, paiknedes vahetult küllastustaristu juures.

2015. ja 2019. aasta võrdlusel moodustasid 82,6% objektid, millel pinnase ja alustaimestiku seisund oli stabiilne⁴ või suhteliselt stabiilne (joonis 3). Neljal objektil oli muutus suurem, nendest kolmel oli seisund paranenud (Tõrvanina telkimisala I ja II ning Kallaste panga puhkekoht) ning ühel halvenenud (Tihu metsaonn). Tihu metsaonni juures ei ole tallamistunnustega ala siiski laienenud ning muutused toimuvad vahetult metsaonni esisel väikesel alal.

Joonis 3. Hiiumaa puhkeala kordusseire objektide arvuline ja protsentuaalne jagunemine pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi väärtuse muutuse alusel 2015. ja 2019. aasta võrdlusel.

2010. ja 2015. aasta võrdlusandmetel oli halvenenud kolme objekti, Kaleste, Hirmuste ja Palli telkimisala, seisund. Muutused nimetatud aladel toimusid lubatud muutuste piires. 2015. ning 2019. aasta andmete võrdlusena oli Kaleste ja Hirmuste telkimisala

³ Lubatud muutuste piir – kokkuleppeline pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi väärtus (PAI=3,3), mille ületamisel võib vastavalt objekti suurusele või kasvukohatüübile olla vajalik erinevate maastikukaitseliste meetmete rakendamine.

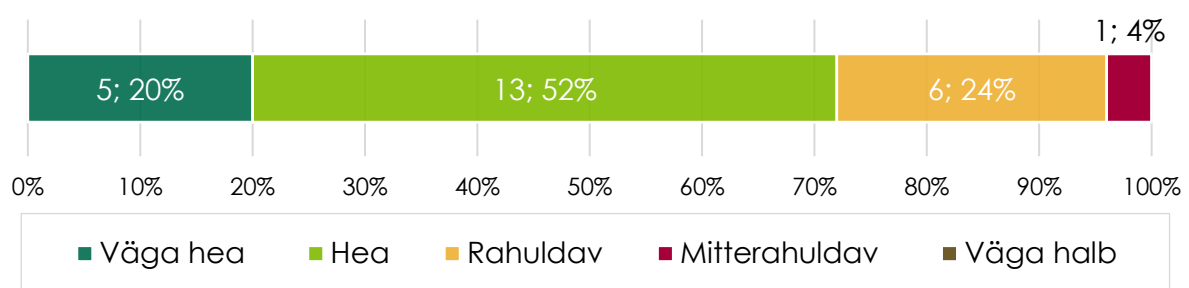
⁴ Objekti pinnase ja alustaimestiku seisundi muutus arvestatakse kahe seirekorra PAI väärtuse erinevuse alusel; muutuse suurust eristatakse järgmiselt: PAI väärtuse erinevus 0,0 – stabiilsed; PAI väärtuse erinevus ≤0,2 – suhteliselt stabiilsed; PAI väärtuse erinevus ≥0,3 – muutus märgatavam.

seisund suhteliselt stabiilne (PAI muutus⁵ vastavalt -0,1 ning +0,1). Kaleste telkimisalal on seire välitööde järgselt valminud objekti rekonstrueerimistööd, mis seire teostamise ajal (2019. a. sügis) olid käimas. Rekonstrueerimisprojektiga rajati alale tugevdatud pinnasega lõkkekohad, jalgrajad ning piirded.

Tallamise mõju Palli telkimisala pinnase ja alustaimestiku seisundile oli suurem aastatel 2010-2015, mil alale omane taimkate osalt taandus ja seisund halvenes. Palli telkimisala paikneb rannaäärses tallamisõrnas samblikumännikus, kuid on samas oluline objekt Hiiumaa puhkeala külustuskoormuse hajutamiseks ning kaitsealadel paiknevate telkimisalade külustuskoormuse vähendamiseks. 2015. aasta järgselt on seisund püsinud stabiilsena. Tallamisõrna ja pika taastumisajaga kooslusena vajab ala maastiku seisundi hoidmiseks ja senise kasutuskoormuse juures paranemiseks maastikukaitseliste meetmete rakendamist. Meetmed on planeerimisel.

Kalurikoja metsaonni ja Mägipä telkimisala seisund oli 2015. ning 2019. aasta andmete võrdlusel suhteliselt stabiilne (PAI muutus -0,2), Tõrvanina telkimisala I paranenud (PAI muutus -0,3) ning Vanajõe oru lõkkekohal suhteliselt stabiilne (PAI muutus +0,1). Vanajõe oru lõkkekohal on tugevam tallamiskoormus koondunud vahetult külustustaristu elementide ümbrusesse. Rajale viival alal on liikumine piiretega reguleeritud ning taimkate alal on taastumas.

Saaremaa puhkealal on seire toimunud kolmel korral – 2010., 2015. ning viimane seirering 2019. aastal. Seiresse oli kaasatud 26 seireobjekti; pinnase ja alustaimestiku seisund olemasoleva meetoodika alusel hinnati 25 objektil. Ülevaate objektide jagunemisest pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi väärtuse alusel seisundiklassidesse annab joonis 4. 72% objektidest oli seisund väga või hea, 24% rahuldav. Ühel seireobjektil, Tuhkana telkimisalal, oli seisund mitterahuldav. Objektil on pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi suurem väärtus tingitud ka paiknemisest rannikulitel.

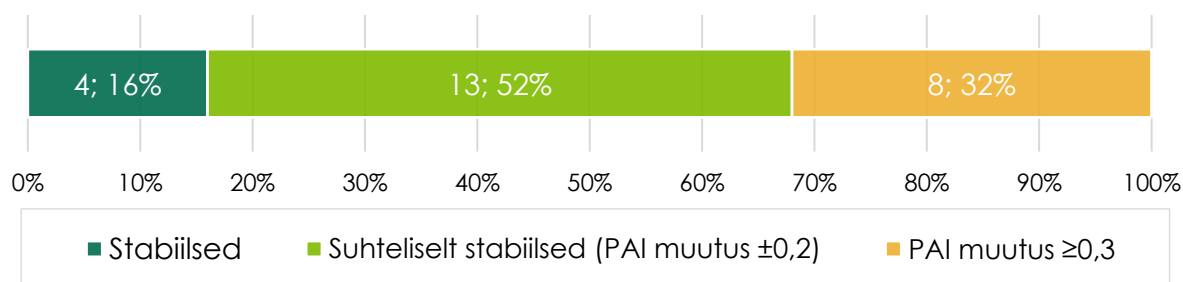

Joonis 4. Saaremaa puhkeala seireobjektide arvuline ja protsentuaalne jagunemine pinnase ja alustaimestiku seisundiklassidesse 2019. aastal.

2015. ja 2019. aasta võrdlusel moodustasid 68% objektid, millel pinnase ja alustaimestiku seisund oli stabiilne või suhteliselt stabiilne (joonis 5). Suurem muutus esines kaheksal objektil – kuuel seisund paranes ning kahel halvenes (Veere telkimisala

⁵ PAI väärtuse muutus: negatiivne arv, tähistab seisundi paranemist; positiivne arv seisundi halvenemist.

III (põhjapoolne) ja Tuhkana telkimisala). Seisund paranes Viieristi, Taimeaia ja Suure Tõllu kerisekivi puhkekohal, Mändjala loodusmaja saunamaja ümbruses ning Konati ja Meiuste telkimisalal.

Joonis 5. Saaremaa puhkeala kordusseire objektide arvuline ja protsentuaalne jagunemine pinnase ja alustaimestikku seisundi indeksi väärtuse muutuse alusel 2015. ja 2019. aasta võrdlusel.

2019. aastal koostati Meiuste telkimisalale rekonstrueerimisprojekt, millega planeeriti objekti parem liiklus- ja parkimiskorraldus ning külastuse suunamine. Meiuste telkimisala pinnase ja alustaimestikku seisund oli 2019. aasta andmetel paranenud (PAI muutus - 0,3). 2013.-2014. a. teostatud rekonstrueerimistöde järgselt oli 2015. ning 2019. aasta võrdlusena pinnase ja alustaimestikku seisund Keskranna ning Järve puhkekohas suhteliselt stabiilne (PAI muutus -0,2) ning Taimeaia puhkekohas paranenud (muutus - 0,3).

2015. aasta andmetel ületas PAI väärtus lubatud muutuste piiri või oli piiril (PAI $\geq 3,3$) kuuel seireobjektil – Veere telkimisalal I (lõunapoolne) ja II, Soela telkimisalal III (põhjapoolne), Tuhkana telkimisalal, Tuhkana puhkekohal ning Mändjala loodusmaja lõkkekohal. 2019. aastaks oli osadel objektidel seisund paranenud ning PAI väärtus ületas lubatud muutuste piiri kolmel objektil – Veere telkimisalal I ja III ning Tuhkana telkimisalal.

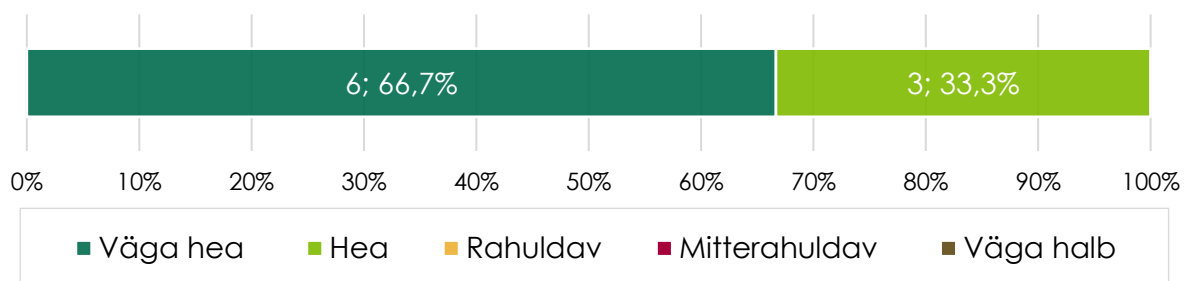
Veere telkimisala jaguneb kolmeks seireobjektiks, millest esimese, Veere telkimisala I (lõunapoolne) seisund oli kolme seireringi võrdlusel stabiilne ning Veere telkimisalal II suhteliselt stabiilne (PAI muutus vastavalt +0,1 ja -0,1). Veere telkimisala III seisund oli stabiilne 2010. ja 2015. a. võrdlusel, kuid halvenenud 2019. aastaks (PAI muutus +0,3). Objekt paikneb maantee ning mere vahelisel kitsal maastikuribal, mis seab objekti planeerimisele ja hooldusele omad väljakutsed. Objekt on ka erinevate kasutusviiside osas mitmekülgse kasutusega, sh pika traditsiooniga kalastuskoht. Veere telkimisalal on varasemalt seires probleemkohtadena välja toodud objekti sisene liiklus- ja parkimiskorraldus, kohati omavõlliliste lõkkeasemete esinemine ning lautrikohtadena kasutatavad alad objektil (auto ja ATV-ga paatide vedu randa (ka piki rannikut liikumine); lautrikohana kasutatakse osalt kõiki kolme seireobjekti, seni paigaldatud maakividest piirded toimivad osaliselt). 2019. aasta seireandmetele tuginedes vajaks nimetatud probleemkohad võimalusel jätkuvalt head lahendust. Lautrikohtade paiknemine oleks oluline ametlikult määratleda valla üldplaneeringu raames.

Tuhkana telkimisalal oli seisund 2015. ja 2019. a võrdlusena halvenenud (PAI muutus +0,3). Objekt paikneb tallamisõrnal rannikuluitel. Lõkkeasemete juurest otse randa kulgevad omavolilised liikumisrajad võivad taimkatte edasisel taandumisel kujuneda tuuleerosiooni koridorideks.

Triigi telkimisalal on ka varasemalt majandamissoovitustena toodud parkimisala piiritlemise ettepanek, et takistada sõidukitega ranna piiranguvööndisse sisenemist. Objekti liiklus- ja parkimiskorraldusele ei ole seni head lahendust leitud; piirangud seab objekti liigendatud paiknemine ja parkimisalaks kujundatavate sobiva suurusega alade puudumine. Praeguse objekti kasutuse ja külustusmahu juures on kolme seireringi (2010., 2015. ja 2020. a.) võrdlusandmetel Triigi telkimisala pinnase ja alustaimestiku seisund suhteliselt stabiilne (PAI muutus vastavalt -0,2 ja -0,1) ning indeksi väärtus ei ületa lubatud muutuste piiri (PAI<3,3).

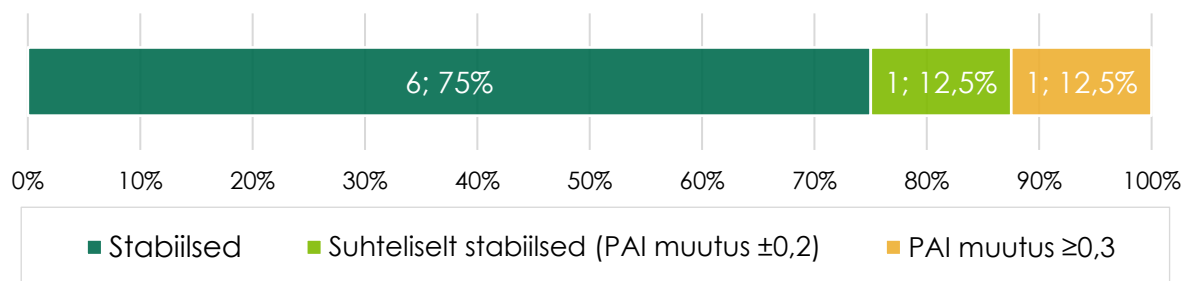
Kaali puhkekohas toimus seire 2019. aasta sügisel. Hinnang Kaali peakraatri pinnase ja alustaimestiku seisundile anti visuaalse vaatluse tulemusel ja fotomaterjali võrdlusena (2011, 2015, 2019. a.). 2015. aastal teostatud rekonstrueerimistöde järgselt on külustajate liikumine koondunud kraatrivalli harjale rajatud liikumisrajale ning kraatri sisenõlva tallamine laiemal alal (eriti üla- ja keskosas) on vähenenud. Kraatri välisnõlval esineb üksikuid omavolilisi radu, millel taimkate on osaliselt taandunud. Alal on üksikutes kohtades puujuured paljandunud ja kahjustunud (vanem kahjustus). Kaali järve äärde liigutakse endiselt – põhjapoolsel trepil piirde vahelt ning lõunapoolsel nõlval trepilt ja ka trepi kõrvalt. Vee-erosiooni toime nõlvale on tugevam lõunapoolse trepi juures, kus raja kalle suunab sademevee trepi kõrvale olevale alale; erosiooni tõkestamiseks head lahendust ei ole seni leitud. Nõlv ei ole siiski erosioonile tugevalt alluv. Vähesel määral kandus radade lisatäite pinnast vahetult tööde tegemise järgselt (tööd 2019.-2020. a) vee-erosiooni toimel lõunapoolse trepi kõrvale. Vahetult järve ümbritseval alal esinevad jätkuvalt kõrvalised jalgrajad. Taimede kasvutingimused ning ka tallamise ulatus kraatri põhjas on mh sõltuv järve veetasemest. Kaitsemeetmena on oluline roll teavitusel.

Vilsandi rahvusparki (sh Viidumäe looduskaitseala) külustusobjektidel viidi esimene seirering läbi 2015., teine 2019. aastal. Seires oli 9 objekti. Seireobjektide pinnase ja alustaimestiku seisund oli väga hea või hea (joonis 6).

Joonis 6. Vilsandi rahvusparki seireobjektide arvuline ja protsentuaalne jagunemine pinnase ja alustaimestiku seisundiklassidesse 2019. aastal.

2019. aastal kordusseires olnud objektidest (8 objekti) oli 87,5% seisund stabiilne või suhteliselt stabiilne (joonis 7). Ühel seireobjektil oli seisundi muutus märgatavam – 2015. aastal oli Harilaiu puhkekoha PAI väärtus lubatud muutuste piiril (PAI=3,3), 2019. a. andmetel oli seisund paranenud (PAI muutus -0,3, PAI <3,3).

Joonis 7. Vilsandi rahvusparki kordusseire objektide arvuline ja protsentuaalne jagunemine pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi väärtuse muutuse alusel 2015. ja 2019. aasta võrdlusel.

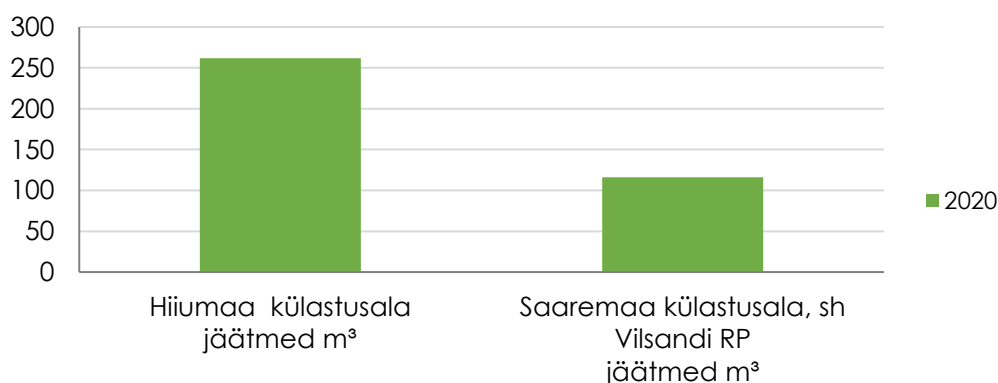
1.4. Ressursi seire

RMK külustusalaadel tõusis üle-eestiliselt 2020. aastal kogutud jäätmete hulk 35%, kasutatud lõkkepuude kogus 10%, mis on tingitud külustusperioodi pikenedisest ja külustuse suurenemisest ning osadel aladel ka uute külustusobjektide või lõkkeasemete lisandumisest.

Hiiumaa külustusalal koguti jäätmeid 262 m³ (sh. olme ja pakend), külustajate poolt tekitatud jäätmekogused vähenesid. Jäätmekoguste vähenemine on seotud sorteerimisvõimaluse tekkimisega objektidel. Lisaks olid omavalitsuse prügi kogumispunktid ja maakonna kilekoti kampaania (Makstud prügivedu) vastavalt omavalitsuse jäätmekorralduskavale.

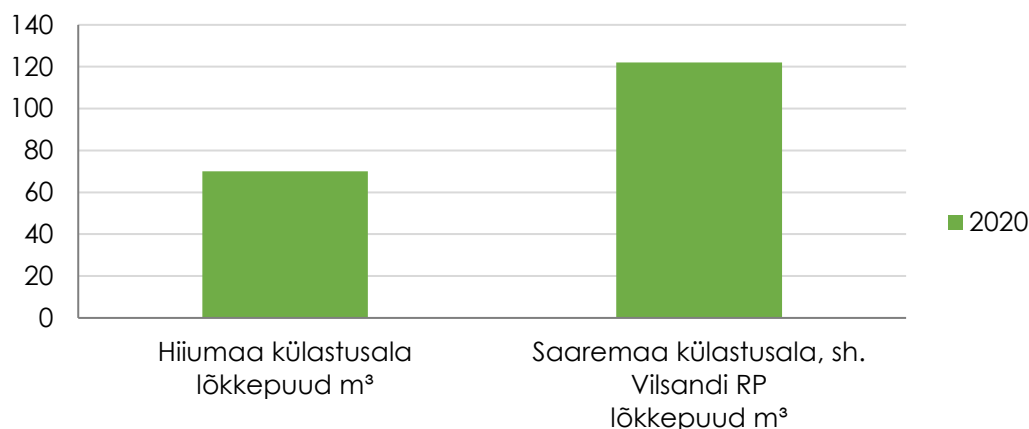
Saaremaa külustusalal, sh. Vilsandi rahvuspark koguti jäätmeid kokku 116 m³.

Ülevaate külustusalaade külustusobjektidel tekkinud jäätmete kogusest ja kasutatud lõkkepuude kogusest annavad joonis 8 ja joonis 9.

Joonis 8. Hiiumaa ja Saaremaa külustusalaade külustusobjektidelt kogutud jäätmed.

Lökkepuud kasutati Hiiumaa külustusosalal 2020.a. 70m³, Saaremaa külustusosalal 122 m³.

Joonis 9. Hiiumaa ja Saaremaa külustusosalade külustusobjektidel kasutatud lökkepuud.

2. Loodusteadlikkuse edendamine ja teabe jagamine

Loodusteadlikkuse edendamiseks tuli leida uusi kontaktivabu lahendusi. 20. aprillist võeti kasutusele Loquizi tarkvara platvorm, et pakkuda inimestele tasuta võimalust RMK külustusobjektidel harivate nutimängude mängimiseks. Vilsandi rahvuspargi külustuskeskus pakkus 2 erinevat mängu ja Ristna külustuskeskus 4 erinevat mängu.

Alustati erinevate õppe- ja teavitavate videote tegemist külustuskeskuste kodulehe tarbeks /atraktiivsuse tõstmiseks. Ristna külustuskeskusel valmisid videod „Palli õpperada“ ja „Metsavete riik“.

Looduskaitse 110. sünnipäeva tähistamiseks kutsus RMK koostöös geopeituse kogukonnaga (sh MTÜ Geopeitus) alates 1. augustist inimesi rahvusparkidesse (Alutaguse, Karula, Lahemaa, Matsalu, Soomaa ja Vilsandi) geopeitust mängima, mille tarbeks loodi vastav aarete seeria LK110, kus tutvustati põnevaid lugusid ja huvitavaid fakte vastava rahvuspargi ajaloost ning loodusväärtustest jms. Vilsandi RP sai selleks puhul peidetud 7 aaret.

Vilsandi rahvuspargi külustuskeskusest sai teavet 6704 inimest ja erinevatest loodushariduslikest tegevustest (sh sündmused, viktoriinid, programmid jms) võttis osa 2954 inimest.

Ristna külustuskeskusest sai teavet 2552 inimest ja erinevatest loodushariduslikest tegevustest (sh sündmused, viktoriinid, programmid jms) võttis osa 1261 inimest.

3. Hooldus ja rekonstrueerimine

Hiiumaa ja Saaremaa külastusalade ning ja nende külastuskeskuste tegevuseks kasutati 2020. aastal otsekuludena kokku 602 tuhat eurot. Nimetatud vahendid kasutati külastustaristu majandamiseks (vajalike külastustaristu muudatuste kavandamiseks, muudatuste elluviimiseks, külastustaristu korrashoiu tagamiseks), maastiku seisundi säilitamiseks, külastuse suunamiseks, vajalikeks seireteks ning külastuskeskustes läbiviidavate loodusteadlikkust edendavate tegevuste korraldamiseks. Taristu korrashoiule kasutati 520 tuhat eurot, külastajate teavitamisele ja külastuse suunamisele 32 tuhat eurot ning loodusteadlikkuse edendamiseks kokku 49 tuhat eurot, sellest külastuskeskuste korrashoiule 26 tuhat eurot.

Külastustaristu rekonstrueerimiseks kasutati (koos meetme määrusest tuleneva omaosalusega) 2020. aastal ka Ühtekuuluvusfondi vahendeid, mille toel koostati rekonstrueerimisprojekt Tõrvanina õpperajale (kogumaksumus 13680 eurot) ja valmis Rauna vaatetorni ehitusauditi aruanne (kogumaksumus 840 eurot).

Loodusteadlikkuse edendamisest ja teabe jagamisest annab ülevaate ptk. 2. ja tabel 3. Kogutud jäätmete kogustest ja küttepuude kulust annab ülevaate ptk. 1.4. Suuremahulisemad tööd on esitatud tabelis 2.

Hooldustööde osas oli aasta väljakutseid pakkuv. Lisaks tavapärasele hooldusele tuli koroonapiirangutest tingituna suurt rõhku pöörata külastusobjektide puutepindade desinfitseerimisele, millest tulenevalt suurenes hoolduse maht külastusobjektidel. Samas suurenes vajadus külastajate hajutamiseks, suunamiseks ning teavitamiseks, et külastajad avastaksid lisaks populaarsetele külastusala objektidele ka vähemkülastatavaid objekte.

Saaremaa külastusalal sai uue planeeringu Meiuste telkimisala, mille rekonstrueerimist alustati teetöödega 2019. aasta lõpus, külastusobjekt rekonstrueeriti tervikuna 2020. aasta lõpuks, rajati uued parklad (4 tk), rekonstrueeriti kaks nõuetele vastavat asfaltkattega mahasõitu Metsküla-Meiuste teelt, valmis objekti teenindustee. Kõigi parklate äärde rajati käimla, puude varjualune ja jäätmekäitluskuur. Telkimisalale rajati tugevdatud kattega jalgrajad ja 11 laagriplatsi katusega pinklauda ja kaetud lõkkeasemega.

RMK metsaparandustalitus korraldas Tuhkana tee rekonstrueerimise, mille raames rekonstrueeriti ka Ranna tee ning Tuhkana tee ja Ranna tee ristmikul parkla, paranes oluliselt Tuhkana puhkekoha ja telkimisala kasutus.

Kaali puhkekohas lõpetati 2019. aastal alustatud rajakatendite uuendustööd. Koigi õpperajal uuendati talgute korras puiduhakkega pinnasraja katendit.

2020. aasta lõpuks valmisid olemasolevate külastusobjektide vajalikud geodeetilised mõõdistustööd Loodenina vaatetornile, Sopi metsaonnile, Veere vaateplatvormile, Ninanuki metsaonnile, Kalasma telkimisalale ja Kalasma vaatlusplatvormile.

Hiiumaa külastusalal sai 2020. aasta hooaja alguseks Kaleste telkimisala täies ulatuses rekonstrueeritud ja telkimisala ka vastavalt planeeringu võimalustele laiendatud.

Valmis abihoone Leemetisse, mis vajalik külastusala teenindamiseks. Kergemad remonditööd olid Metsapere metsaonni juures, Sarve telkimisalal ja Leemeti metsamaja sauna juures.

Algasid Palli ja Säätirbi telkimisalade projekteerimise ettevalmistused, kus kavandati alade pinnasetaluvuse suurendamist ja eesmärgiks projekteerida uued terviklahendused koos parkimisaladega.

Algas matkatee saarte haru ettevalmistamine, aasta lõpuks oli rajajoon kaardil ja alustatud kooskõlastuste sõlmimise ja rajatrassi märkimisega metsas.

Endisest Kärkla - Tõrvanina matkarajast moodustati 2 uut rada, mis ei ole enam lahendamatu maaomandi küsimuste tõttu omavahel ühendatud. Mais 2020 valmis Kärkla matkarada, mis osaliselt kattub ka matkateega ja 2021. aastal valmib Tõrvanina õpperada. Valmis Rebastemäe õpperaja rekonstrueerimise projekt.

2019. aasta lõpus uuendati külastustaristu elemente Vilsandi rahvuspargi Kulpri telkimisalal, Vikati lõkkekohas, Väike - Vilsandi puhkekohas ning Vilsandi rahvuspargi külastuskeskuse õuealal. Hiiumaa külastusala Kallaste puhkekohas ehitati pangapealsed trepid ja Luidja telkimisalal ja Leemeti matkarajal uuendati infotahvlid.

Tabel 2. Saaremaa ja Hiiumaa külastusalade külastusobjektidel perioodil 2020-2029 planeeritud tegevused ja täitmine 2020.

Külastusobjekt	Kaitseala, vöönd	Arengusuunad	Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Planeeritud tööde teostamise aeg		2020. aastal teostatud tööde kirjeldus
					2020-2022	2023-2029	
Hiiumaa puhkeala							
Tõrvanina telkimisala		Ala planeeringu uuendamine Ala laiendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Külastuse suunamine Maastikukaitsemeetmete rakendamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Ööbimist võimaldava taristu rajamine	Projekteerimine	Ala planeering, projekteerimine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Tervikrekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infomaterjalide uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Kärdla matkarada		Ala planeeringu uuendamine	Taristu rajamine	Matkaraja rekonstrueerimine	x		Matkaraja rekonstrueerimine
			Teavitamine	Infomaterjali koostamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Tõrvanina õpperada	Taresta MKA, Rannametsa skv, Taresta skv	Ala planeeringu uuendamine	Projekteerimine	Taristu rekonstrueerimisprojekti koostamine	x		Projekteerimine ja projekti ekspertiis teostatud
			Taristu rekonstrueerimine	Õpperaja ja linnuvaatlustorni rekonstrueerimine	x		
			Teavitamine	Teabetahvlite koostamine	x		

			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Autobaasi lõkkekoht	Tareste MKA, Rannametsa skv piiril	Taristu kvaliteedi säilitamine Teiste objektidega sidumine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	
			Teavitamine	Infomaterjali uuendamine	x		
			Taristu rajamine	DC rajamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu pidev hooldus ja vajadusel remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Kaleste telkimisala	Kõpu LKA, Kaleste pv, Kaleste skv	Taristu kvaliteedi tõstmine KÜlastuse suunamine Maastikukaitseliste meetmete rakendamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Juurdepääsu parandamine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu täielik rekonstrueerimine	x		Taristu rekonstrueerimine
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Teavitamine	Infomaterjali uuendamine	x		Objektinfo uuendamine
Kaleste õpperada	Kõpu LKA, Kaleste pv, Kaleste skv	Taristu kvaliteedi säilitamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Juurdepääsutee parandamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Vanajõeoru õpperada	Tihu LKA, Vanajõe skv	Taristu kvaliteedi tõstmine ja säilitamine Teiste objektidega sidumine, Maastikukaitseliste meetmete rakendamine	Taristu rekonstrueerimine	Treppide ja piirete rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infomaterjali uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

Vanajõeoru lõkkekoht		Taristu kvaliteedi tõstmine ja säilitamine Teiste objektidega sidumine Maastikukaitseliste meetmete rakendamine Ala planeeringu uuendamine	Taristu rekonstrueerimine	Ala piiritlemine, DC rekonstrueerimine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Sääretirbi telkimisala	Käia lahe-Kassari MKA, Kassari sääre skv	Ala planeeringu uuendamine Ala laiendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Külastuse suunamine Maastikukaitseliste meetmete rakendamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Parkimisvõimaluste parandamine Ööbimist võimaldava taristu rajamine	Projekteerimine	Telkimisala planeering ja laiendamine koos parkimisalaga	x		Telkimisala projekteerimise eelprojekti koostamine
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu täielik rekonstrueerimine	x	x	
			Teavitamine	Infomaterjali uuendamine	x		
			Taristu rajamine	Parkimisala rajamine, ala laiendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Orjaku õpperada	Käia lahe-Kassari MKA, Käina skv, Kassari pv, Tõllukivi pv	Taristu kvaliteedi säilitamine Aastaringse kasutuse soodustamine Loodusharidusliku suuna arendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Taristu rekonstrueerimine	Laudtee ja vaadetornide rekonstrueerimine		x	
Rebastemäe õpperada	Kõpu LKA, Rebastemäe skv, Linnaru skv	Ala planeeringu uuendamine Aastaringse kasutuse soodustamine Loodusharidusliku suuna	Projekteerimine	Taristu rekonstrueerimisprojekti koostamine	x		Taristu rekonstrueerimis- projekti koostamine

		arendamine Tegevuste mitmekesistamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine					
			Taristu rekonstrueerimine	Rekonstrueeritakse õpperada ja vaatetorn	x		
			Teavitamine	Infomaterjali uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Ristna õpperada		Taristu kvaliteedi säilitamine Loodusharidusliku suuna arendamine	Teavitamine	Infomaterjali uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Mägipä telkimisala	Kõpu LKA, Mägipä skv	Taristu kvaliteedi tõstmine, Maastikukaitsete meetmete rakendamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Kalurikoja metsaonn	Kõpu LKA, Mägipä skv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu rekonstrueerimine	Metsaonni rekonstrueerimine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Neljateeristi õpperada	Kõpu LKA, Mägipä skv, Linnaru skv, Mägipä rändrahnud pv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Teavitamine	Läbi viidastuse suunamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

Palli telkimisala		Ala planeeringu uuendamine Ala laiendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Külastuse suunamine Maastikukaitseliste meetmete rakendamine Erivajadustega külastajatele taristu arendamine Tegevuste mitmekesistamine Parkimisvõimaluste parandamine	Projekteerimine	Ala planeering, rekonstrueerimisprojekti koostamine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu täielik rekonstrueerimine ja ala laiendamine	x	x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Palli linnuvaatlustorn		Objekti likvideerimine	Taristu lammutamine	Tegevus vastavalt ekspertiisist tulevale juhisele, tõenäoline lammutamine	x		Linnuvaatlustorni ekspertiis
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Palli õpperada		Taristu kvaliteedi tõstmine Külastuse suunamine Loodusharidusliku suuna arendamine	Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Hirmuste telkimisala	Kõpu LKA, Ohami skv	Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		
Hirmuste õpperada	Kõpu LKA, Ohami skv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

Sarve telkimisala	Sarve MKA, Sarve pv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Teiste objektidega sidumine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu osaline rekonstrueerimine,	x		Prügijaedik valmis
			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Luidja telkimisala		Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Teiste objektidega sidumine Loodusharidusliku suuna arendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Raie vajadus. Taristu jooksev remont ja hooldus.	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x		Valmis kava koostamise perioodil
Säärenina lõkkekoht	Väinamere hoiuala (Hiiu)	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Teiste objektidega sidumine Juurdepääsu parandamine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev remont ja hooldus, juurdepääsutee remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Leemeti metsamaja		Taristu kvaliteedi tõstmine, Maastikukaitseliste meetmete rakendamine, teavitamise kvaliteedi tõstmine,	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev remont ja hooldus	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Teavitamine	Vahelduvad näitused	x	x	
Leemeti metsaonn		Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Onni rekonstrueerimine		x	
Leemeti matkarada	Tihu LKA, Leemeti skv	Taristu kvaliteedi säilitamine Loodusharidusliku suuna arendamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x		Valmis kava koostamise perioodil
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

Kallaste panga puhkekoht	Vahtrepa MKA, Kallaste panga skv, Vahtrepa pv	Taristu kvaliteedi tõstmine Taristu kvaliteedi säilitamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Teiste objektidega sidumine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Projekteerimine	Taristu rekonstrueerimisprojekti koostamine	x		
			Taristu ehitamine	Pangapealsete treppide ehitus	x	x	Valmis kava koostamise perioodil
			Teavitamine	Infotahvlite uuendus	x		
Kõpu suurkivi puhkekoht	Kõpu LKA, Lepistopao skv, Kõpu suurkivi; Lepistopao suurkivi; Kõrgessaare suurkivi pv	Taristu kvaliteedi tõstmine, Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Kapasto metsaonn		Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Tegevuste mitmekesistamine	Projekteerimine	Taristu rekonstrueerimise projekteerimine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Ninaotsa telkimisala		Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Tegevuste mitmekesistamine Loodusharidusliku suuna arendamine Juurdepääsutee parandamine	Projekteerimine	Ala tervikplaneerimine, rekonstrueerimisprojekt, linnuvaatlustorni projekteerimine		x	
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu täielik rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

Metsapere metsaonn		Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Tegevuste mitmekesistamine Loodusharidusliku suuna arendamine,	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Taristu rekonstrueerimine		x		Katus vahetatud
			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x		
Tihu õpperada	Tihu LKA, Tihu järvede skv	Taristu kvaliteedi säilitamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Loodusharidusliku suuna arendamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Projekteerimine	Tervikprojekteerimine õpperaja rekonstrueerimiseks		x	
			Rekonstrueerimine	Õpperaja rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x		Valmis kava koostamise perioodil
Tihu metsaonn	Tihu LKA, Tihu järvede skv	Taristu kvaliteedi säilitamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Loodusharidusliku suuna arendamine Juurdepääsutee parandamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Projekteerimine	Onni projekteerimine		x	
			Taristu ehitus	Onni lammutus Onni ehitus		x	
Kõrgessaare orhideede õpperada		Taristu kvaliteedi säilitamine	Teavitamine	Infotahvli uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Laasimetsa lõkkekoht	Leigri LKA, Leigri skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Tegevuste mitmekesistamine Loodusharidusliku suuna arendamine	Taristu rekonstrueerimine	Taristuelementide väljavahetamine	x		

			Teavitamine	Infotahvli uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Leemeti abihoone		Tegevuskulude optimeerimiseks	Taristu rajamine	Külastusala tööks vajalik abihoone	x		Uus abihoone
Külastusobjekt	Kaitseala, vöönd	Arengusuunad	Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Planeeritud tööde teostamise aeg		2020. aastal teostatud tööde kirjeldus
					2020-2022	2023-2029	
Saaremaa puhkeala							
Kaali puhkekoht	Kaali MKA, Kaali skv	Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Maastikukaitseliste meetmete rakendamine	Projekteerimine	Kraatri valgustuse projekteerimine		x	
			Projekteerimine	Parkla projekteerimine		x	
			Taristu rajamine	Valgustus		x	
			Taristu rajamine	Parkla		x	
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu tervikrekonstrueerimine	x	x	Jalgraja katendi uuendus
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Keskranna puhkekoht	Järve luidete MKA, Järve luidete skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Maastikukaitseliste meetmete rakendamine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Taimeaia puhkekoht	Järve luidete MKA, Järve luidete skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	

		Maastikukaitseliste meetmete rakendamine					
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Järve puhkekoht	Järve luidete MKA, Järve luidete skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Tuhkana telkimisala		Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Ala tervikplaneering, taristu projekteerimine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Telkimisala taristu rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Tuhkana puhkekoht		Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Taristu projekteerimine	x		
			Taristu rajamine	Taristu ehitus		x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Loode tammiku õpperada	Mullutu-Loode LKA, Mullutu-Loode hoiuala	Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Raja taas tähistamine, infotahvli aluste uuendamine	x		
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		Rajatahvlite uuendamine

			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine (sh. tahvlialused)
Loodenina linnuvaatlustorn	Loodenina (6 km) rand	Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Erivajadustega külastajatele taristu rajamine	Projekteerimine	Tehnilise ekspertiisi koostamine	x		Linnuvaatlustorni tehniline ekspertiis
			Projekteerimine	Torni rekonstrueerimise projekti koostamine		x	Geodeetilised mõõdistustööd
			Taristu rekonstrueerimine	Torni rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Info uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Triigi telkimisala	Väinamere hoiuala (Saare)	Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Detailplaneering	x		
			Projekteerimine	Taristu rekonstrueerimisprojekt		x	
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu, parkla rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Info uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Ninanuki metsaonn	Väinamere hoiuala (Saare)	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	Geodeetilised mõõdistustööd
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Veere telkimisala	Teesu LKA, Teesu skv	Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Detailplaneering	x		

			Projekteerimine	Taristu rekonstrueerimisprojekt		x	
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Veere vaateplatvorm		Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
							Geodeetilised mõõdistustööd
Koigi õpperada	Koigi MKA, Koigi pv, Raba skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Taristu rekonstrueerimisprojekti uuendamine		x	
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu fervikrekonstrueerimine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	I rekonstrueeritud osa parendamine	x		
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine (sh. raja multšiga katmine)
Viieristi puhkekoht	Viieristi LKA, Viieristi skv, Jõesoo skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu projekteerimine	Taristu projekteerimine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Viieristi matkarada		Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Parkla projekteerimine		x	
			Taristu ehitus	Parkimisala ehitus		x	

			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		Rajatahvlite uuendamine, paigaldamine
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Sopi metsaonn		Taristukvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		Geodeetilised mõõdistustööd
			Teavitamine	Metsavahikoha ajaloo tutvustus	x		Objekti infotahvel
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Kalasma telkimisala	Koorunõmme LKA, Merise-Abula skv	Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Ala planeering, projekteerimine, piirivalveplatvormi projekteerimine linnuvaatlusplatvormiks,		x	Geodeetilised mõõdistustööd
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Abula telkimisala	Koorunõmme LKA, Merise-Abula skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Detailplaneering, taristu projekteerimine		x	
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Karjääri telkimisala	Koorunõmme LKA, Merise-Abula skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Detailplaneering, taristu projekteerimine		x	
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
Abula - Kalasma õpperada	Koorunõmme LKA, Merise-Abula skv, Koorunõmme pv,	Taristu kvaliteedi säilitamine Tegevuste mitmekesistamine	Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	Uued rajatahvlid ja objektiinfo
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Soela telkimisala		Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Meiuste telkimisala		Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu projekteerimine	Rekonstrueerimisprojekti koostamine	x		
			Taristu rajamine	Teede ja parklate rekonstrueerimine vastavalt projektile	x		Taristu rajamine, teed parklad
			Taristu rekonstrueerimine	Küllastustaristu rajamine vastavalt projektile	x		Taristu rekonstrueerimine
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		Uued objektiinfotahvlid
Mihkel Ranna dendraarium	M. Ranna dendraarium	Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x	x	
			Teavitamine	Dendroloogiline inventuur, Infotahvlite uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Kalja õpperada		Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Silla paigaldamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
Konati telkimisala		Objekti likvideerimine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Taristu lammutamine	Amortiseerumisel utiliseerimine		x	
Konati matkarada		Objekti likvideerimine	Taristu lammutamine	Rajaelementide eemaldamine, utiliseerimine	x	x	
Suure Tõllu kerisekivi puhkekoht	Suur-Tõlli kerisekivi; Suure-Tõllu kerisekivi; Raka kivi pv	Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Laugu metsavahimaja		Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Hoonete renoveerimiskava, sisu ideekavand	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Hoonete kompleksi renoveerimine, aia ja aktiivala kujundamine	x	x	
			Teavitamine	Hoonete ja välisala sisu kontseptsiooni väljatöötamine, teostamine	x	x	
			Taristu rekonstrueerimine	Territooriumi väiketaristu	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Raketi telkimisala (Dejevo puhkekoht)		Tegevuste mitmekesistamine	Projekteerimine	Puhke ja üritusala projekteerimine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Puhke ja üritusala rekonstrueerimine	x	x	
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Jahimehe puhkekoht		Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		

			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Mändjala loodusmaja		Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Üritusala projekteerimine		x	
			Taristu rajamine	Üritusala ehitus		x	
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x	x	
Laidevahe vaateplatvorm	Laidevahe LKA, Sandla skv	Uus objekt	Projekteerimine	Parkla, raja ja torni projekteerimine		x	
			Taristu rajamine	Parkla, raja ja torni rajamine		x	
			Teavitamine	Infotahvlite koostamine, valmistamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Mändjala õpperada		Uus objekt	Taristu rajamine	Õpperada	x		Uue raja rajamine oma jõududega
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		Uued infotahvlid
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Tuhkana järve õpperada		Uus objekt	Taristu rajamine	Raja taristu rajamine		x	
			Teavitamine	Infotahvlite koostamine, valmistamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Küdema kurisuu	Küdema karstiala	Uus objekt	Taristu ehitus	Trepp ja platvorm	x		
			Teavitamine	Infotahvlite koostamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

Külastusobjekt	Kaitseala, vöönd	Arengusuunad	Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Planeeritud tööde teostamise aeg		2020. aastal teostatud tööde kirjeldus
					2020-2022	2023-2029	
Vilsandi rahvuspark							
Harilaiu puhkekoht	Vilsandi RP, Harilaiu skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teiste objektidega sidumine Külastuse suunamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Matkaspetsiifilise taristu rajamine	Projekteerimine	Detailplaneering	x		
			Projekteerimine	Ala tervikprojekteerimine	x		
			Taristu rajamine	Ehituse teostamine	x	x	
			Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine	x	x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Harilaiu matkarada	Vilsandi RP, Harilaiu skv, Kiipsaare skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teiste objektidega sidumine Külastuse suunamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x	x	
Harilaiu telkimisala	Vilsandi RP, Harilaiu skv	Taristu kvaliteedi tõstmine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		
			Teavitamine	Teabetahvlite uuendamine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Vikati teabetuba	Vilsandi RP, Vilsandi pv	Teavitamise kvaliteedi tõstmine Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu rekonstrueerimine	Teabetoa sisu uuendamine		x	
			Teavitamine	Info uuendamine, erinevad võimalused		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

Vikati lõkkekoht	Vilsandi RP, Vilsandi pv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Käkisilma telkimisala	Vilsandi RP, Kuusnõmme skv	Ala planeeringu uuendamine Taristu kvaliteedi tõstmine Juurdepääsu parandamine	Projekteerimine	Ala tervikplaneerimine (objekti arendus sõltub Vilsandi-Käkisilma kanali süvendusest); torni projekteerimine	x		
			Taristu rajamine	Taristu ehitamine ja rekonstrueerimine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
			Teavitamine	Infotahvlite täiendamine	x		
Käkisilma-Vilsandi matkarada	Vilsandi RP, Vilsandi pv, Kuusnõmme skv, Läänemere pv, Läänemere akvatoorium pv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Väike-Vilsandi puhkekoht	Vilsandi RP, Vilsandi pv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Kulpri telkimisala	Vilsandi RP, Vilsandi pv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Vilsandi matkarada	Vilsandi RP, Vilsandi pv, Vana Paagi skv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Teavitamine	Infotahvlite uuendamine, muud teavitamisvõimalused	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Vilsandi vaatetorn	Vilsandi RP, Vilsandi pv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Torni korralised ekspertiisid, hooldus, remont	x	x	Taristu jooksev hooldus ja remont
Elda telkimisala	Vilsandi RP, Atla pv	Taristu kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine

Rauna vaatetorn ja puhkekoht (Viidumäe looduskaitseala)	Viidumäe LKA, Audaku pv	Taristu kvaliteedi säilitamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine	Taristu rekonstrueerimine	Torni rekonstrueerimine	x		
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine, teised teavitusviisid	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Viidumäe puhkekoht (Viidumäe looduskaitseala)	Viidumäe LKA, Audaku pv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Viidumäe õpperada (Viidumäe looduskaitseala)	Viidumäe LKA, Audaku pv, Surnuaimäe skv	Küllastuse suunamine Teavitamise kvaliteedi tõstmine Erivajadusega küllastajale taristu arendamine	Teavitamine	Taristul küllastaja suunamine	x		
			Projekteerimine	Vaateplatvormi projekteerimine endisele kohale		x	
			Taristu ehitus	Vaateplatvormi ehitus		x	
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Audaku matkarada (Viidumäe looduskaitseala)	Viidumäe LKA, Audaku pv, Suurmäe skv, Atlama skv	Taristu kvaliteedi tõstmine	Projekteerimine	Raja projekteerimine	x		
			Taristu rekonstrueerimine	Taristu rekonstrueerimine	x		
			Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Allikasoo õpperada (Viidumäe looduskaitseala)	Viidumäe LKA, Audaku pv, Surnuaimäe skv, Nakimetsa skv	Taristu kvaliteedi säilitamine	Teavitamine	Infotahvlite uuendamine	x		
			Taristu remont/uuendamine ja hooldamine	Taristu jooksev hooldus ja remont	x	x	Taristu jooksev hooldus, remont ja uuendamine
Ameerika mets	Vilsandi rahvuspark,	Uus külustusobjekt		Eksponeerimine, teavitamine, viitamine		x	

	Kuusnõmme skv						
Soeginina hülgevaatlusplatvorm	Vilsandi rahvuspark, Soeginina skv	Uus külastusobjekt		Projekteerimine, ehitus		x	
Undva linnuelamusplatvorm	Vilsandi rahvuspark, Undva pv	Uus külastusobjekt		Projekteerimine, ehitus		x	

Tabel 3. Saaremaa ja Hiiumaa külastusalade külastuskeskustes perioodil 2020-2029 planeeritud tegevused ja täitmine 2020.

Külastuskeskus	Tegevuste kirjeldus	Planeeritud tegevuse periood		2020. aastal teostatud tööde kirjeldus
		2020-2022	2023-2029	
Vilsandi rahvuspargi külastuskeskus	Külastuskeskuse ja teiste hoonete hooldus ja remonttööd	x	x	
	Külastuskeskuse ekspositsiooni väljatöötamine, vana kaasajastamine	x		
	Aktiivõppe elementide loomine, väljatöötamine keskuse õuealal ja mõisa pargis, Vilsandi rahvuspargi elu-olu, pärandkultuuri ja loodust tutvustava raja loomine keskuse lähiümbrusesse.	x	x	
Ristna külastuskeskus	Ristna külastuskeskuse õueala haljastuse planeerimine ja projekteerimine	x		Valmis õueala haljastuse projekt
	Õueala haljastuse ja tegevusalade/atraktsioonide rajamine	x	x	Rajatud on istutusala
	Õpperaja rajatiste rekonstrueerimine		x	
	Külastuskeskuse ja kõrvalhoonete hooldusremont	x	x	
	Külastuskeskuse sisustuse uuendamine (õppelassi mööbel, selle kujunduse seostamine keskuse programmilise tegevusega)	x	x	